

انتشارات توپ
۷۴۴

داستان‌های آلكساندر پوشکین

ترجمه

ناهدی کاشانی

عنوان و نام پدیدآور:	پوشکین، آلساندر سُگی یوون، ۱۷۹۹-۱۸۳۷.
مشخصات نشر:	تهران: توس، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهري:	۶۸۰ ص.
شابك:	978-964-315-743-2
وضعیت فهرست‌نوبی:	فیرا
یادداشت:	چاپ قبلی: جوانه توس، ۱۳۹۳.
یادداشت:	چاپ سوم.
موضوع:	دانستان‌های کوتاه روسی -- قرن ۱۹ م.
موضوع:	Short stories, Russian – 19th century
شناسه افزوده:	کاشی چی، ناهید ، ۱۳۲۶ - ، مترجم
رددبندی کنکره:	PG۳۳۲۴/۲ ۱۳۹۸
رددبندی دیوبنی:	۸۹۱/۷۳۳
شماره کتابشناسی ملی:	۵۵۴۵۲۴۳

پوشکین می‌گوید:

دانش و هنر از هر سرزمینی که برخیزد و متعلق
به هر قومی که باشد، از آن همه جهانیان است.

داستان‌های آلسکاندر پوشکین

ترجمه از روسی: ناهید کاشی‌چی

چاپ سوم (چاپ اول انتشارات توس)، بهار ۱۳۹۸
شمارگان: ۵۰۰ نسخه

چاپخانه: کاری‌نو

صحافی: نوری

قیمت: ۷۹۰۰۰

شابک: ۲-۹۷۸-۹۶۴-۳۱۵-۷۴۳-۲ ISBN: 978-964-315-743-2

کلیه حقوق چاپ و انتشار این اثر به هر صورت محفوظ و مخصوص انتشارات توس است.

دفتر مرکزی: خیابان دانشگاه، بین بست پور جوادی، شماره ۵ - تلفن: ۶۶۴۹۱۴۴۵

مرکز فروش: خیابان انقلاب، خیابان دانشگاه، پلاک ۱۷۸ - تلفن: ۶۶۴۶۱۰۰۷

فهرست

۷	کوتاه سخنی درباره پوشکین
۱۱	پیشگفتار
۱۷	براهام
۷۱	داستان‌نامه مرحوم ایوان پتروویچ بلکین
۷۳	یاد اشت سر
۷۹	شلیک
۱۰۱	کولاک
۱۲۳	تابوت‌ساز
۱۳۷	ناظر چاپارخانه
۱۵۷	دختر ارباب یا دخترخانم روستایی
۱۸۹	تاریخ روستای گاریوختنی
۲۱۷	رسلاولف
۲۳۷	دوبُفسکی
۳۵۳	بی بی پیک
۳۹۵	کرجالی
۴۰۹	شب‌های مصر
۴۳۱	دختر کاپیتان
۶۰۹	سفر به ارزروم

کوتاه سخنی درباره پوشکین

الکساندر سرگی یویچ پوشکین در ۲۶ ماه مه (۶ ژوئن) ۱۷۹۹ در مسکو به دنیا آمد. تولد شکیب، با عید پاک و هم‌چنین با روز تولد نوه تزار پاول همزمان بود. به همین جهت ولد شاعر نابغه با شادی و سرور ملی مصادف گردید. سرگی لوچی بدر پوشکین سرگردی بازنشسته و مادرش نادڑدا اسپیاونا از نژاد آبراهام هانیبال از راده جسی بود. آبراهام در کودکی اسیر و به تزار پیوتر کثیر هدیه شده بود. او توانسته بوزراوش و لیاقت‌ش به سرداری رسیده و جزو نزدیکان پیوتر محسوب شود.

خانواده پوشکین از نظر فرهنگ و تمدن در سطح بسیار بالای جامعه قرار داشتند. علم، هنر و ادبیات مورد توجه خاص آن‌ها بود. خانه‌ی آن‌ها همیشه پر از مهمان بود. شاعران، نقاشان و موسیقیدانان سرته به آجرا رفت و آمد داشتند.

پدر پوشکین کتابخانه‌ی بزرگ و نفیسی از نویسندگان فرانسه و روس داشت. این کتابخانه در زندگی آتی پوشکین نقش مهمی داشت. پوشکین هنوز کودکی بیش نبود که از طریق همین کتابخانه با سخنوار برگزیده ادب فرنگی آشنایی کند. اغلب نویسنده‌گان و شاعران بر جسته آرمان در خانه پوشکین‌ها دیده می‌شدند. آلكساندر کوچک با اشتیاق به گفتگوی آن‌ها در باب شعر و ادبیات گوش می‌کرد. واسیلی لورویچ عمومی او ادبی سرشناس بود. بدین ترتیب کودکی پوشکین در محیطی ادبی سپری شد و طبیعی است که این وضعیت در پرورش علایق و تمایلات وی موثر بود.

در آن زمان خانواده‌های اشرافی روس ترجیح می‌دادند به زبان فرانسه صحبت کنند. آلکساندر زبان فرانسه را به خوبی زبان روسی می‌دانست. او حافظه‌ی خوبی داشت و بسیاری از مطالبی را که به فرانسه و روسی خوانده بود از حفظ بود. پوشکین نه تنها با ادبیات جهان آشنا بود بلکه دایه‌اش آرینا رادیانوونا که قصه‌گوی ماهری بود او را با داستان‌های ملی کشورش آشنا می‌کرد و ترانه‌های محلی را بایش می‌خواند. او قصه و ضرب‌المثل‌های زیادی بلد بود و توانسته بود توجه پرشکین را به آن‌ها جلب کرده و عشق به ادبیات فولکوریک روس را در او به وجود بیاورد. او با ساختن آلکساندر با اشعار فولکلور روس روحیه شاعر را از احساس نفرت و ته سر دست به هم وطنانش که با زندگی درباریان و اشرف اختلاف فاحشی داشت، حافظه می‌کرد. پوشکین دایه‌اش را که تا آخر عمر دوست و قادرش محسوب می‌شد سیار دوست می‌داشت و در چند اثر خویش به نام‌های «غروب زمستان»، «به دایه‌ام»، چند اثر دیگر با عشق و محبت از دایه‌اش یاد می‌کند.

مادر بزرگ پوشکین، ماریا آلکسیوونا نین در تربت او نقش داشت. او بود که خواندن و نوشتمن به زبان روسی را به آلکساندر ک پلاد، آمدخت. پوشکین هنوز نوجوانی بیش نبود که نوشتمن آور ادبی را آغاز کرد. او در همان کودکی افسانه‌ی منظوم و شعر می‌ساخت و گاه نیر نما، نام‌نامه کوچک می‌نوشت. او و الگا خواهرش تاتری خانگی ترتیب داده بودند. و این تئاتر آلکساندر نقش اجرا کننده و الگا نقش نمایش‌چی را داشت.

پوشکین نزدیک به دوازده سال داشت که والدینش تصمیم گرفتند او را تحت تعلیم و آموزش اروپایی قرار دهند و به این ترتیب موقعیت ممتازی برای او در اجتماع به دست آورند. آن‌ها مطلع شدند که در «تسارسکویه سلو» که اقامتگاه تابستانی تزاران روس بود، دبیرستانی برای جوانان افتتاح شده است. در این دبیرستان دانش‌آموزان از بهترین آموزش‌ها برخوردار می‌شدند و فارغ‌التحصیلان به کارهای مهم دولتی گماشته می‌شدند. در امتحان سال ۱۸۱۵ که در حضور گاوریلا درژاوین بزرگ‌ترین شاعر آن عصر برگزار می‌شد، پوشکین با خواندن

شعر خود به نام «خاطرات تسارسکویه سلو» مورد توجه خاص او قرار گرفت. درژاوین از شنیدن شعر پوشکین به وجود آمد از جا برخاست و خواست تا او را در آغوش کشد ولی آلکساندر فرار کرده و تمام روز خود را پنهان ساخت. درژاوین درباره پوشکین گفت: «او همان کسی است که جای مرا خواهد گرفت». بعدها پوشکین درباره این اولین پیروزی بزرگش چنین نوشت: «پیرمرد که دیگر چیزی از عمرش باقی نمانده بود مرا دعای خیر کرد.»

پوشکین از همان دوران دیبرستان به عضویت انجمن ادبی آرزومناس که بر یه کمیه‌اندیشی و ژانرهای منسوخ در ادبیات مبارزه می‌کرد، درآمد.

در ژوئن ۱۸۱۷ پوشکین پس از پایان تحصیلات دیبرستانی در وزارت امور خارجه هم‌سغول بازار گردید. او علاقه‌ای به این مقام و پست نداشت. به زودی او به عضویت انجمن ادبی «چراغ سبز» درآمد. این انجمن با محافل و گروه‌های زیرزمینی انقلابی اوت طنزی که داشت، پوشکین را به خاطر عقاید سیاسی تا سال ۱۸۲۰ به جنوب تبعید گردند.

پوشکین در این سال هم تولد کرد، مدتی از آن در قفقاز سپری شد، تحت تأثیر ابهت و عظمت طبیعت فهرابو، قفقاز قرار گرفت و برای تحقیق درباره زندگی و معیشت کوهنشینان و قراق‌های این منطقه وقت زیادی صرف کرد. او منظومه «اسیر قفقاز» را در همین زمان به رشته سحریر دارد. بعضی از آثار منظوم او در این سال‌ها عبارتند از: منظومه‌ای اسیر سه‌ماز، زاره ناچجه‌سراء، گاگریلا، یوگنی آنگین، کولی‌ها و برادران سارق.

سال ۱۸۲۶ پوشکین به پایتخت احضار شد و به او اعلام کردند که بخشیده شده و می‌تواند هر کجا بخواهد زندگی کند. اما در حقیقت شاء مساوی‌السابق تحت مراقبت شدید پلیس بود. او موظف بود، برای چاپ تألیفات و برای تمام سفرهایش از قبل مجوز کسب کند. وضع روحی او طی سال‌های پس از آزادی هم‌چنان پریشان بود. بهترین دوستانش در تبعید به سر می‌بردند. مناسبات او با حکومت و اجتماع اشرافی هر سال تیره و تیره‌تر می‌شد.

در فوریه سال ۱۸۳۱ او با دختری زیبا به نام ناتالیا نیکالایونا گانچاراوا ازدواج

کرد. محافل اشرافی که هجویات و نیش زبان‌های پوشکین را نمی‌توانستند تدبیده بگیرند با پراکنده ساختن شایعات دروغین درباره همسرش از او انتقام می‌گرفتند. تهمت زنان درباری همواره تلاش می‌کردند تا بین پوشکین و دانتس که پسرخوانده سفیر هلند و افسر گارد بود و گفته می‌شد دوستدار همسر پوشکین است، وئی ترتیب دهند. پوشکین که شرف خود را مورد اهانت می‌دید دانتس را به دنل خواند. در ۲۷ ژوئیه سال ۱۸۳۷ این دونل برگزار شد. پوشکین زخم عمیقی برداشت و پس از دو روز در تاریخ ۲۹ ژانویه (مطابق با ۱۰ فوریه تاریخ جدید) درگذشت.^{۱۰} می‌که خبر مرگ پوشکین منتشر شد عده کثیری گرد خانه‌اش گرد آمدند. رسمی از تنفر و اتزجار علیه دانتس جامعه را فرا گرفت. مرگ فاجعه‌آمیز شاعر مبوب رس عزای ملی شد. به دستور حکومت تابوت پوشکین مخفیانه و تحت احتظا^{۱۱} مکده میخانیلوفسکویه حمل و در صومعه سویتاگورسکی به خاک سپرده شد.

پوشکین در مبارزات و خلاقیت^{۱۲} خویش در پیشروترین و مترقبی‌ترین موقعیت زمان خود قرار داشت. او در طی ۲۵ سال^{۱۳} ادبی اش برای رشد فرهنگ و ادبیات روس تلاش فراوان نمود. آلكساندر پوشکین به عنوان نابغه‌ی کبیر ملی برای همیشه در قلب و خاطره ملت روس باقی خواهد ماند.

پیشگفتار

درباره پوشکین و سبک او

نوشه: دمیتری میرسکی^۱

پوشکین نوسنده اولیه داستان مثور روس است. او برای نخستین بار نثر ادبی را به صورت رمان‌زیس در روسیه بنیان نهاد. نام او در طی قرون متعددی همچنان زنده مانده است. نا ارز او در تاریخ ادبیات رمان‌نویسی با تمام جذابیت، شیرینی و جنبه‌های طنزی که او در آنها بای داده، با مقامی که در نظم دارد قابل قیاس نیست. فرق عمدی بین نظم و نثر او در این است که او بیش از هر چیز شاعر بود. و اشعارش را به زبان مادری می‌سرود. محاجه قضاوت در مورد اشعارش با خود او بود. اما نثر برایش زبانی بیگانه محسوب می‌شنازیرا که در آن روزگار اشراف زادگان جز به زبان فرانسه صحبت نمی‌کردند. این موفق شده بود تا با کوشش و جهد بر رموز این زبان بیگانه راه پیدا کرده و بر آن مسلط شود. تنها گوشی حساس می‌خواست تا به لهجه پارانانسی او بی ببرد. با این‌ها در نثر او قید و بندهایی که از قوانین خاصی پیروی می‌کنند دیده می‌شوند که در شعر او

۱. دمیتری میرسکی (۱۸۹۰-۱۹۳۶) از برجسته‌ترین مورخان و منتقدان روس است. اثر او درباره پوشکین، بهترین تفسیری است که درباره پوشکین نوشته شده است. کتاب او با عنوان «تاریخ ادبیات روس از روزگاران قدیم تا سال ۱۹۲۵» یکی از معتبرترین کتاب‌های تاریخ ادبیات روسیه به شمار می‌آید.

وجود ندارند. پوشکین بیشتر اوقات به سروden شعر می‌پرداخت. تنها در سال ۱۸۳۰ بود که تمام وقتی به داستان‌نویسی گذشت. او از همان ابتدا می‌دانست که چه سبکی را باید دنبال کند. در سال ۱۸۲۳ در دفتر یادداشت‌نش نوشت: «سبک ولتر^۱ می‌تواند بهترین نمونه خردمندانه باشد... دقت و کوتاه‌نویسی اولین گام برای نوشتن یک نثر خوب به شمار می‌آید. لازمه یک نثر خوب، تفکر و باز هم تفکر است. ملا^۲ پر زرق و برق عاری از اندیشه به هیچ کاری نمی‌آیند. اما شعر چیز دیگری نست...»

نثر پوشکین، حاصل ناثیرپذیری از ادبیات فرانسوی است. او را می‌توان از اولین پیشوایان مدرن^۳ دانست. نثر او آمیخته با ایجاز، روانی و سهولت، دور از هر گزافگویی و آرشه‌های چیزگیر است که پیوسته به‌سوی عربانی کلام حرکت می‌کند. پوشکین سنت شده‌های لتر بود. اما گرچه نثرش از نظر سادگی و ظرافت قابل قیاس با نثر ولتر است، ولی پیرایی آشکار، آزادی بیان، تندیزبانی و بی‌تكلفی نویسنده فرانسوی را ندارد. سورئالیستی باید گفت که فضای حاکم در ادبیات قرن هیجدهم کاملاً در آثار پوشکین، بخی زمانی که مانند دیگر نویسنده‌گان هم عصرش تحت نفوذ والتراسکا^۴ و هوفرمان قرار می‌گیرد، به خصوص در داستان‌هایش مشهود است.

اولین تجربه داستان‌نویسی او مربوط به رمان تاریخی آر.‌ها. پس خوانده سیاه پیوتر کبیر می‌شود که در سال ۱۸۲۸ شروع به نوشتن آمد کرد. بین داستان سرگذشت جد او هانیبال است که نیمه‌تمام مانده و در زمان زندگی از آن دو بخش آن به چاپ رسید. پوشکین در دوران تبعیدش در بولیدینو، موفق به نوشتن پنج داستان کوتاه شد که یک سال بعد بدون درج نام نویسنده، تحت عنوان

۱. ولتر نویسنده‌ای کم‌نظری و پرکار در نوشن آثار کمدی، تراژدی، شعر، زندگینامه، تاریخ فلسفه، نقد ادبی، داستان، نامه‌نویسی و منظمه حماسی می‌باشد. قالبی را که او برای این سبک از ادبیات داستانی به کار برده، تا به امروز از آن پیروی می‌شود. او در اشعار و رمان‌های معروف به ویورلی اش به بازگویی وقایع مهیج مربوط به تاریخ وطنش پرداخته است.
(ویکی‌پدیا)

داستان‌های بلکین به چاپ رسید. اگر چنین فرض کنیم که این داستان‌ها بهترین آثار او نبودند، ولی در هر حال ویژگی‌های خاص او را در بر داشتند. باید گفت که او دیگر هیچ گاه در هیچ یک از آثارش این چنین قوانین، ساده‌نویسی، دوری جستن از زیاده‌گویی و حاشیه‌نویسی را رعایت نکرده است. داستان توسط ملاکی متواضع و شهرستانی، به صورت سوم شخص، یعنی توسط راوی شرح داده می‌شود. این داستان‌ها به شکلی ساده همراه با طنزی که در زندگی روزمره جا دار. بیان شده است. ولی هر ساده‌نویسی به معنای درست کلمه را، در بی بی یک پوشکین می‌توان دید. معاصرین پوشکین با نثر او با دیدی بی‌تفاوت روبرو شدند. تنها از گذشت سالیان بسیار مجبور به اعتراف شدند که نثر او شاهکار است. شخصیت خیلی بلکین که به صورتی کمنگ در مقدمه کتاب گنجانده شده، تنها پس از بردشت او در داستان دهکده گاریوخینو کشف می‌شود. پرستارهای این داستان‌ها از نظر سادگی، ساده‌لوحی و جاهطلبی توأم با شکسته نفسی ایوان پتروویچ بدخیز، آثار جالب پوشکین به شمار می‌آیند.

پوشکین از سال ۱۸۳۱ بیشتر به نثر پرداخت تا به نظم. در این سال سه اثر او از جمله (دختر کاپیتان، و بی بی پیه) تکمیل و منتشر شد. هم‌چنین بخش‌های متعددی از داستان‌های ناتمامش در این سال نشته شدند، که تمام آن‌ها نگهداری شده و پس از مرگش در مجموعه آثار او به چار روند. در میان این نوشته‌های ناتمام چند طرح وجود دارد که ممکن است، پیش‌نویس «ماتی کلنوپاترا» باشد. در یکی از این طرح‌ها نوشته بسیار جالبی از خصوصیات انسانی چارسکی یافت شده است. او شاعری است که از روی تکبر اشراف‌منشانه و یا زیدان ملاحظات اجتماعی نمی‌خواهد او را شاعر بدانند.

دویرفسکی که تقریباً داستانی تمام شده است، سرگذشت راهزنی است که دزدی‌هایش بر پایه دادخواهی و عدالت انجام می‌گیرد. اگر این داستان تمام می‌شد، یکی از بهترین رمان‌های حادثه‌ای روسیه به شمار می‌آمد. این راهزن جوانمرد به گونه‌ای هوشیارانه و به صورتی ملودرام یادآور رابین‌hood قهرمان ایده‌آل ملت‌هاست. در این سرگذشت نیز مانند دهکده گاریوخینو، هجو زیادی

گنجانده شده است. شخصیت دو فرد عالیجاه درباری، ترویه کورووف و وریسکی، این خود کامگان بی‌شرم و خودپرست، زینت‌بخشن ادبیات روس است. تنها رمانی که در سال ۱۸۳۶ به‌طور کامل نوشته و در حیات خود پوشکین به چاپ رسید، دختر کاپیتان بود. داستان در ارتباط با شورش پوگاچوف (قیام مردم فقیر در ناحیه شرق روسیه در سال ۱۷۷۳) است. این داستان شبیه به سبک والتر اسکات در به تصویر آشیدن و احیا کردن واقعی تاریخی قدیم است. ولی شباهتی به رمان‌های ویورلی ارندارد و از نظر حجم، از یک پنجم رمان‌های والتر اسکات کمتر است. رمان دختر کاپیتان مدل از طنزهای قابل ستایش است، مثل جایی که افسر پیر پادگان، با زیرهای برداشته و دل و دل آن می‌برسد که دوئل به چه درد می‌خورد. قهرمانان داستان مانند چهره‌های آرام کاپیتان میروف و همسرش، چه در هنگام صلح و چه در هنگامی که نزد راهنمای روشی به طور ناگهانی وارد دز می‌شوند و آن دو با از خود گذشتگی و ناضع تر با اعدام می‌دهند، یا ساولیج خدمتکار صادق و در عین حال مستبد از چهره‌های ایشان رمان محسوب می‌شوند.

اگر یوگنی آنگین را در نظر نگیریم، - دختر کاپیتان تنها اثر پوشکین است که اثر شرگرفتی بر عصرهای آتنی ادبیات بر جای گذاشته است. در آن جوهری وجود دارد که رئالیسم روسی را نشان می‌دهد. گرچه این داستان به سبکی کاملاً معمولی، همان‌طوری که یک داستان تاریخی را شرح می‌نماید، بنشته شده، ولی با سادگی، طنز و عاری بودن از هرگونه پرگویی و طمطراق توانست با تراوس بولبای گوگول که دو سال بعد از آن سوی ساحل‌ها سر برآورد رقابت ازدیده و آن را مغلوب خود سازد. با آن که دختر کاپیتان داستانی تأثیرگذار بود ولی نمی‌توان آن را بهترین داستان پوشکین دانست. این افتخار نصیب بی‌بی پیک که در سال ۱۸۳۴ منتشر شد، گردیده است. شرح این داستان به‌طور خلاصه غیرممکن است. داستان‌های بلکن نیز از نظر شفافیت و کامل بودن داستان اثری کامل و جالب توجه‌اند. جنبه تخیلی آن‌ها بالاتر از تمام آثار پوشکین است و از لحاظ شور و هیجان رمانیکی، بسیار به سروده «ضیافت به روزگار طاغعون» و به منظمه «مبادا، خدا مرا مجذون کند» شبیه‌اند. جنبه تخیلی در بی‌بی پیک کاملاً عاری از عیب و

نقض و در قالب کلاسیک خود جای دارد. این داستان با عربیانه و فشدگی اش چنان است که حتی پرسیر مریمه نویسنده کوتاه‌ترین داستان‌های فرانسوی نیز جرأت این که این داستان را دقیقاً همان‌طور که هست ترجمه کند نداشته و در ترجمه‌اش همه گونه شرح و بسط و توصیف را اضافه کرده است. با این اندیشه که شاید با اضافه کردن حجم آن را زیاد کند.

پوشکین در نقدنویسی نیز منحصر بفرد بود. مقالات جدی و دقیق انتقادی او و تقریر اهایش، بسیار سنجیده، دقیق، صحیح، معتبر و با عباراتی روشن بیان می‌شدند. «ث» و نقد آثار دیگران که توسط او در روزنامه لیتراتورنایا گازتا چاپ می‌شد، فوای العاده و حمایت بهترین‌ها بودند. طنز تند و بجای او چنان گزنده بود که دشمنان نمی‌توانسته از آن روی برتابند. جملات تند او به بولگارین روزنامه‌نگار مزدور که در خدمت پدران مخدوش بود بسیار بی‌رحمانه و قابل ستایش است. این مقالات سبب تعطیل شدن روزنامه‌ای بی و از کوره در بردن رقیب نابکار و در عین حال بالغ‌خواز او شد. در سال ۱۸۱۲ ابو نکیر تمام وقت خود را به بررسی و مطالعه تاریخ گذراند. نوشتن رمان پیوتور یا گرجه نیمه‌عام ماند ولی منجر به نوشتن رمان تاریخی شورش ۱۷۷۳ پوگاچوف کرد. این شاهکار ادبیات داستانی با داستان نبرد گالی نوشته یول تزار قابل مقایسه است. ناصر این رمان، در دسترس نبودن مدارک لازم تاریخی بود. تصویر شخصیت پوکاپنه پر پایه اطلاعاتی بود که پوشکین در اسناد مکتوب و از خاطرات شاهدان کسب نمود کرد. گرجه برایش مقدور نبود بسیاری از اطلاعات را که برای او بسیار ضروری بود کسب کند. او آن چنان در کلاسیسم قرن هیجدهم غرق بود که نمی‌توانست تاریخ را از جنبه حرکت توده‌ها و مبارزات طبقاتی بررسی کند. اما دید او بسیار بیق بود. او توانسته است دلایل اجتماعی این قیام عظیم را به خوبی نشان دهد. سال ۱۸۳۶ مسافرت به ارزروم را نوشت که گزارشی از جبهه جنگ فرقان در سال ۱۸۲۶ است. پوشکین در این اثر توانست به آخرین مرزهای فشرده‌نویسی دست یابد.